

SZÖVEGÉRTÉS

1. szövegértés

KÉTSZÁZ ÉVE SZÜLETETT AZ ANYÁK MEGMENTŐJE

Az igazság utat tört magának

1. Küzdelmes volt az élete, tragikus a halála, tudományos felismeréseinek igazsága azonban – ahogyan mindig is remélte – utat tört magának. A 2018-as esztendő a kétszáz éve született Semmelweis Ignác emlékére. Kótyuk Erzsébettel, a Semmelweis Orvostudományi Múzeum igazgatójával abban a házban beszélgetünk az anyák megmentőjeként tisztelt férfiről, ahol 1818. július 1-jén Semmelweis Ignác világra jött.

2. (L. G.) Minek köszönhető, hogy a Buda utcáit oly gyakran átalakító – hol békés, hol harcias – városrendezési akcióktól ez az épület megmenekült?

(K. E.) Történelmi tény, hogy amikor a törökök Budát ostromolták, akkor is súlyos károkat szenvedtek az e helyütt álló épületek, a Buda visszafoglalásáért vívott harcok során is komoly veszteségek érték e környéket. Az a hársor, amelynek a helyén a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum áll – megsemmisült. Ám a 18. század utolsó harmadában, miután 1767-ben, a közelben a dunai hajóhid budai hídfője megépült, élénk fejlődésnek indult ez a városrész, Buda legsűrűbben lakott része lett. [...]

3. (L. G.) Az ötesztendő gyermekek már határozott emlékei lehettek arról a hajlékról, ahol első éveit megélte...

(K. E.) És a környékről is, ahol ifjúságát – tizenhét esztendő koráig – töltötte! Az elemi iskola elvégzése után ugyanis a Szent Miklós torony melletti Királyi Egyetemi Katolikus Gimnáziumba íratta be az édesapja Semmelweis Ignácot. Semmelweis József ügyelt rá, hogy a fiait jó hírű iskolákba járassa. A Hess András téren álló tanintézetet később átvették a piaristák, két utolsó gimnáziumi évét, az ötödik és a hatodik osztályt Semmelweis Ignác tehát már kegyesrendi szerzetesek felügyelete alatt járta ki, bizonyítványának tanúsága szerint „az elsővel vetélkedő tanulóként”.

4. (L. G.) A városrendezőkben mikor tudatosult, hogy milyen fontos az utóbb Apród utcaként jegyzett hársor 1-3-as számmal jelölt épülete?

(K. E.) A 19. század utolsó harmadában, amikor Joseph Lister angol sebész egy sor antibakteriális eljárást eredményesen alkalmazott a sebészetben, egyes állítások szerint pest-budai látogatása alkalmával, esetleg a magyar orvosokkal folytatott levelezése során Semmelweis Ignác nézeteiről is hallhatott. Miután Louis Pasteur és Robert Koch mikrospókos kutatásai nyomán a bakteriológia széles körben elfogadottá vált, Semmelweis Ignácot is egyre szélesebb körben méltányolták, tisztelték. 1906-ban, amikor Budapesten, az Erzsébet sétátérén első szobrát felállították (Stróbl Alajos alkotása, jelenleg a Szent Rókus Kórház előtt látható), amikor a Nemzetközi Semmelweis Emlékkonferencia első ülését megtartották, akkor helyezték el az első emléktáblát a szülői ház bejárata fölött. A Tabán elbontását elrendelő határozatokat azonban Semmelweis egyre növekvő kultusza sem tudta volna hatálytalanítani. De az sem, hogy alakjára az 1930-as években, mint az önfeláldozó, életmentő orvos megtestesítőjére tekintettek – világszerte. Kimondani is nehéz, de való: az, hogy Semmelweis szülőháza ma is áll, voltaképpen a második világháború következménye.

5. (L. G.) A szülőház tehát a nagy született végső nyughelye is. Mi minden formálta oly megrázóan tragikussá e kezdő- és végdátum között Semmelweis Ignác életét?

(K. E.) Semmelweis Ignác felismeréseivel megelőzte korát, eleinte ez keltette a legnagyobb ellenérzést vele szemben. Az orvostudomány a 19. század derekán a mikrobiológiáról úgyszólván semmit sem tudott. Egészen más volt a betegségfelfogása az orvostudománynak, mint amilyennel most szembesülhetünk. [...] A 19. században, széles körben terjedő végzetes betegség volt a gyermekágyi láz, számos magyarázat keringett róla. Volt, aki a szülő nő fizikai vagy lelki állapotát, étrendjét, szociális helyzetét, testi változásait okolta, a has- és medencetájék szerveinek gyulladását, a szennyezett levegőt, a megromlott vért... De senki sem talált megfelelő gyógymódot ellene. Semmelweis Ignác ez idő tájt a bécsi közkórházban tevékenykedett. Ott, ahol két szülészeti osztály is működött. Az egyikben a boncolásokat végző orvostanhallgatók is gyakran megfordultak, a másikon a bonctermekeket – felsőbb utasításra – messzire elkerülő bábák dolgoztak. A két osztály drámaian eltérő halálozási statisztikáját összehasonlítva Semmelweis arra a következtetésre jutott, hogy a gyermekágyas asszonyok halálának kiváltó oka a bonctermekekből orvosok, orvostanhallgatók kezén, műszereken áthurcolt „hullaméreg”. Pontosabban: minden, a véráramba bekerülő, bomló szerves anyag. [...] Semmelweis pedig „az idők folyására” bízta, „hogy az igazság utat törjön magának”.

6. (L. G.) Merész elgondolás ez, amelyet az élet nemigen szokott igazolni, az orvostudomány terén tán sohasem...

(K. E.) Markusovszky ösztönzésére, az általa egy évvel korábban alapított Orvosi Hetilapban 1858-ban megjelent Semmelweisnek a felfedezéséről írt, első, magyar nyelvű közleménye. [...] Részletesen leírta, hogyan jutott el a felismerésig, majd tételelesen cáfolta kortársainak a gyermekágyi lázzal kapcsolatos téves feltevéseit. Ám írásaival sem tudta elérni, hogy állításainak a tudományos közélet hitelt adjon. Ahhoz Louis Pasteur és Robert Koch felfedezéseit kellett széles körben megismerni, hogy Semmelweis Ignácnak a kor orvosi ismereteit meghaladó eredményeit szülővárosában is elfogadják.

7. (L. G.) Aki hazatérésének és szakmai boldogulásának itthoni körülményeit tanulmányozza, azt is feltételezheti, hogy idehaza nagyobb ellenszennvel fogadták Semmelweis Ignácot, mint ahogyan Bécsben valaha is bántak vele...

(K. E.) Tanszékvezető egyetemi tanárrá való kinevezésének története csakugyan ezt a feltevést sugallja... Amikor az itteni egyetem szülészeti tanszékének professzori állását – a tanszékvezető halálát követően – megpályázta, az egyetem maradi tanári kara – talán hogy Bécs iránti lojalitását tanúsítsa? – nem Semmelweis Ignácot jelölte, hanem a magyarul nem is tudó Carl Braunt. A bécsi Oktatásügyi Minisztériumnak kellett közbelépnie Semmelweis kinevezése érdekében. Két döntő érvük, amelynek hatására Ferenc József Semmelweis kinevezési okiratát jóváhagyta: magyarországi orvosok és bábák oktatója tudjon magyarul, és széles körben ismerjék munkásságát. (Az ez idő tájt már európai hírnevű Semmelweis magyar nyelvismeretét senki nem kérdőjelezte meg...)

8. (L. G.) A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum mely tárgyairól állítható, hogy Semmelweis Ignác keze nyomát is őrzi?

(K. E.) Az emlékszobában levő íróasztal bizonyítottan az övé volt, az ott látható irattárca, a papírvágó kés, a mandzsettatartó szelence és az erszény szintén. Az írásos anyagok közül: egyetemi oktatóként kiállított igazolásai, kéziratai, melyek kiállításon most szerepelnek először... Házi könyvtárának egy része is megmaradt: emlékszobájában két könyvszekrénye is látható, bennük több polcnyi kiadvány szintén Semmelweis Ignác tulajdona volt. Német nyelvű folyóiratok bekötött évfolyamai ugyancsak. Köztük nem is egy tulajdo-

nosuk magyar nyelvű széljegyzeteit is őrzi. [...] Semmelweis nem is magyar volt, hanem német – ezt hajtogatták többen is. Lapszéli jegyzetei azonban azt a nyilvánvaló tételt tanúsítják, hogy aki magyarul gondolkodik, magyarul is jegyzetel. Kiváltképpen német nyelven írt szakkönyv olvasása közben... [...]

(Kétszáz éve született az anyák megmentője. Lőcsei Gabriella interjúja Kótyuk Erzsébettel; Forrás: Élet és Tudomány, 73. évf. 26. sz. 2018)

Feladatok

1. Határozza meg, hogyan változott az Orvostudományi Múzeum épülete vagy a városrész a századokban!

török ellenes harcok:

18. század:

20. század:

2 PONT

2. Írjon egy adatot ahhoz, hogyan kapcsolódik Joseph Lister, Koch vagy Pasteur életrajza Semmelweis Ignác szobrának felállításához!

.....
.....

1 PONT

Írjon adatokat arról a városrészeiről, ahol a Múzeum is található!

a) a városrész neve:

b) iskolája ezen a téren állt:

c) gimnáziuma ehhez a felekezethez, közösséghez tartozott (időrendi sorrendben):
..... – –

d) a gimnázium mellett állt ez a torony:

4 PONT

3. Minek nevezik a szakterületet, amiben Semmelweis tevékenykedett? Két adatot írjon!

.....

1 PONT

Hol állítottak szobrot vagy emléktáblát a tudósnak?

szoborállítás:

áthelyezték ide:
 emléktábla:

2 PONT

4. Töltse ki a tudomány eseményeinek Semmelweis életére, megítélésére gyakorolt hatásait érintő táblázatot! Eseményt és személykapcsolatot is írjon!

Tudományterület	Esemény, személy	Hatása
mikrobiológia		
sebészet		

4 PONT

5. Egészítse ki a mondatot a szöveg alapján! Ügyeljen a kapott mondat nyelvhelyességére!

A 19. század betegséghez való hozzáállása eltért a
 felfogásától.

1 PONT

Semmelweis Ignác „az anyák megmentője”.

Mi az általa orvosolt betegség neve?

Húzza alá az(oka)t az eleme(ke)t, ami(ke)t a betegség okának tekintettek a korban!

társadalmi, anyagi helyzete általános szervi problémák étkezés

nem általános orvosi problémák, csak a has és medence problémái

2 PONT

6. Igazolja egy szövegbeli idézettel Semmelweis (későbbiekben: S. I.) hozzáállását a betegség valódi okának elterjedéséhez, elfogadásához!

.....

1 PONT

Mi nem igazolható az orvostudományban Lócsei Gabriella szerint?

.....

1 PONT

7. Írjon 1-1 eseményt a dátumokhoz!

1835:

1857:

1866 után a századfordulóig:

2 PONT

Húzza alá a tudós gimnáziumi tanulmányaira vonatkozó két elfogadható állítást!

Semmelweis az iskolában osztályelső volt.

Holtverseny volt öközötte s egy másik diák között.

S. I. évfolyamelső volt.

S. I. az osztály második legeredményesebb diákja volt.

A tudós az évfolyam második legeredményesebb diákja volt.

1 PONT

Adjon két okot a következő kérdésre!

Miért nem fogadta el a tudományos élet S. I. publikált véleményét a betegséggel kapcsolatban?

a)

b)

2 PONT

8. Határozza meg, mi volt Bécs kormányhivatalának hozzáállása Semmelweis egyetemi kinevezéséhez! Írjon ezzel kapcsolatban 2 adatot!

a) b)

2 PONT

Mivel bizonyítható a szövegíró szerint a tudós magyar identitása?

.....

Mi Kótyuk Erzsébet feltevése S. I. tanszékvezetői pályázata visszautasításával kapcsolatban?

.....

Hogyan jellemzi, minek nevezi a szöveg a tudós korának felsőoktatását, tanári karát?

.....

3 PONT

9. Adja meg, mely szövegrészek témái, részletei a következők!

Téma, témarészlet	A szövegrész sorszáma
S. I. hazai fogadtatása	
S. I. iskolás évei	

a városrész története	
S. I. híre túlnőtt Európa határain	
a 19. század elméletei a betegségről	

5 PONT

10. Foglalja össze 6 összefüggő mondatban, hogyan lett Semmelweis Ignácból „az anyák megmentője”! Milyen utat kellett bejárnia (munkakörök, foglalkozások) a tudósnak, hogyan értesült a szakma megfigyeléseiről, gondolatairól? Legalább 4 szövegelemet érintsen! Ügyeljen a szöveg logikus felépítésére és a nyelvhelyességre is!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6 PONT

40 PONT

2. szövegértés

ÁLLATI TÉNYEK ÉS TALÁNYOK – A TUDOMÁNYON INNEN ÉS TÚL I.

Elöljáró magyarázkodás

1. Most, hogy sok évtizedes gyűjtőmunkám eredményét újra átlapozom és az olvasó elé teszem, úgy érzem: elengedhetetlen itt némi előljáró magyarázkodás. Mert bizony magam is látom, hogy furcsa műfajú könyv lett ez. Világhírű utazók, hajósok, bűvárok, hegymászók, vadászok, tudós oceanográfusok, geográfusok és zoológusok kimerítően pontos adatokkal alátámasztott megfigyeléseit is tartalmazza ugyan, de mégsem nevezhetem tudományos műnek. Őszintén szólva, egyes állítások igazsága mellett pedig a világért sem törnék lándzsát. Sőt, meg vagyok győződve, hogy könyvemben – a téma természeténél fogva – nyüzsögnek a pontatlan megfigyelések és adatközlések, a félreértések és a – finoman szólva – tényként előadott fantáziaszülemények is.

2. Ám, bármilyen furcsán hangzik is, én épp ezért tartom érdekesnek a könyvet, és a tanúbizonyságok jól érzékelhető hiányát gondolom legfőbb és legizgalmasabb vonásá-

ÉRVELÉS

1. érvelés

ÁLLATKERT

Foglaljon állást, vajon az állatkertek hasznos, szükséges intézményei-e egy-egy országnak, vagy elavult elképzelések alapján működő haszontalanságai! Felhasználhatja a felvezető szöveget is! Fogalmazzon meg 3-5, egymástól jól elkülönülő érvet 120-200 szavas témakifejtésében!

FORRÁSSZÖVEG

Az állatkertek és akváriumok évente sok millió látogatót vonzanak világszerte. Noha az állatkertek fenntartói, dolgozói és támogatói szerint a létesítmények jelentős oktatási célokat is megvalósítanak, ezt sokan vitatják, írta Marc Bekoff, a boulderi Coloradói Egyetem korábbi ökológia és evolúciós biológia professzora, az Etológusok az állatokkal való etikus bánásmódot szervező társalapítója (Jane Goodallal) a Psychology Today folyóiratban nemrég megjelent cikkében.

Máriusz, a koppenhágai állatkert egészséges, fiatal zsiráfjának az elpusztítása megint az állatkertek szerepére irányította a közfigyelmet, és sok olyan ember is véleményt nyilvánított az állatkertek működéséről, akiket korábban kevésbé izgatott a dolog. Sokan tartották visszatetszőnek, hogy a fiatal állatnak azért kellett meghalnia az állatkert vezetői szerint, mert nem lehetett „szaporítógépnek” használni.

(www.origo.hu)

2. érvelés

E-MAIL, SMS

Olvassa el Varró Dániel verseit! Ön szerint a fejlődő technika adta lehetőségek hogyan változtatták meg a szerelmesek megismerkedésének, kapcsolattartásának módozatait? A változás segíti a kapcsolatok kialakítását vagy még bonyolultabbá tette azokat? 120-200 szavas véleményében 3-5, szerkezetileg is jól elkülöníthető érvet fogalmazzon meg!

FORRÁSSZÖVEG

Varró Dániel: Email

Hát el vagyok egészen andalodva,
és gyöngé szívem, ímé, reszketeg,
mióta éjjelente, hajnalonta
veled titokban ímélezgetek.

Nem kell megszólítás, se semmi céció,
és az se baj, ha nincsen ékezet,

 GYAKORLATI SZÖVEG

1. gyakorlati szöveg

◉ FORRÁSSZÖVEG

Kutatók már régóta sejtik, hogy az emberi kommunikáció nem a nyelvhasználatlaltal kezdődik. A gyermekkor kezdetén a hangok mellett „testbeszéd”, a testjelek töltik be a nyelv szerepét, és közöttük is különös szerepe van a mutatásnak mint jellegzetes kommunikációs jelzésnek. A gyerekek egyedfejlődését vizsgáló pszichológusok a mutatás többféle formáját különítik el. A megfigyelések és kísérletek tanúsága szerint az egyéves kor körüli mutatás valójában a szóbeli kérés vagy talán inkább a felszólítás egy formájának tekinthető. A gyerek ilyenkor már felismeri a másik lényt a többi emberben, akit ilyen módon befolyásolni, manipulálni lehet, hogy a számára kívánatos akciót – például az elérhetetlen labda megszerzését – végrehajtsa. A gyerek viselkedése nem tudatos, és nem is előre kitervelt, pusztán spontán akció.

(<http://web.archive.org>)

Írjon 120-200 szavas kiselőadást a testbeszéddel kapcsolatban! Fejtse ki a testbeszéd régebbi és újkori lehetőségeit, a beszédhez való viszonyát! Ügyeljen arra, hogy ezt a műfajt nyilvános felolvasásra szánják, tárgyilagosnak, szerkesztettnek kell lennie. Szövegéhez használja fel a következő szövegrészletet, de fejtse ki saját véleményét is! Ügyeljen a kiselőadás szövegműfajának sajátosságaira!

2. gyakorlati szöveg

A következő felhívást egy szaktudományos portálon olvasta.

◉ FORRÁSSZÖVEG

A nyári hónapokban Noma Tosaba japán ismert építész szaktekin télye Magyarországra látogat. Munkájához angol, német vagy francia nyelvet ismerő fiatal asszisztenst keres. Amennyiben szívesen megismerkedne az építészettel, érdekli a téma, vagy csupán pénzkeresetként fogja fel a lehetőséget (180.000 Ft/hó), jelentkezzen az alábbi címen szerkesztőségünkbe (Építészet, Budapest, Pf. 113. Jelige: Tosaba)!

Írjon motivációs levelet a fenti munka elnyerése érdekében! Ez a munkalehetőség fontos az ön számára későbbi tevékenységeihez, tanulmányaihoz, vagy csak pénzt szeretne keresni a nyári hónap(ok)ban. 120-200 szavas szövegében ügyeljen az udvarias meg szólításra, a közhelyek kerülésére az ön jellemzésnél, illetve arra, hogy ez a szöveg műfaj nem önéletrajz. Ügyeljen a motivációs levél szöveg műfajának sajátosságaira!

MEGOLDÁS

SZÖVEGÉRTÉS

1. szövegértés

1. Határozza meg, hogyan változott az Orvostudományi Múzeum épülete vagy a városrész a századokban!

török ellenes harcok: a ház megsemmisült

XVIII. század: fejlődik a városrész

XX. század: az utcát Apród utcának nevezik el; elbontják a városrészt; megmarad a szülőház; emléktábla

ADHATÓ **2,1,0** PONT

3 helyes válasz 2 pont, 2 helyes válasz 1 pont, 1 helyes válasz nem ér pontot.

2. Írjon egy adatot ahhoz, hogyan kapcsolódik Joseph Lister, Koch vagy Pasteur életrajza Semmelweis Ignác szobrának felállításához!

ismertté vált, a bakteriológia széles körben elterjedt, S. I.-t méltányolták, tisztelték, Lister előadást hallgatott S. I.-től;

ADHATÓ **1,0** PONT

Írjon adatokat arról a városrészeiről, ahol a Múzeum is található!

a) Tabán

b) Hess András tér

c) katolikus, piarista – kegyesrendi szerzetesek a piarista azonos a kegyesrendivel

d) Szent Miklós torony

ADHATÓ **4,3,2,1,0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

3. Minek nevezik a szakterületet, amiben Semmelweis tevékenykedett? Két adatot írjon!

mikrobiológia, szülészet

ADHATÓ **1,0** PONT

Hol állítottak szobrot vagy emléktáblát a tudósnak?

szoborállítás: Erzsébet tér

áthelyezték ide: Szent Rókus Kórház

emléktábla: Apród utca

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

3 helyes válasz 2 pont, 2 helyes válasz 1 pont, 1 helyes válasz nem ér pontot.

4. Töltse ki a tudomány eseményeinek Semmelweis életére, megítélésére gyakorolt hatásait érintő táblázatot! Eseményt és személykapcsolatot is írjon!

Tudományterület	Esemény, személy	Hatása
mikrobiológia	Pasteur, Koch felfedezések	méltányolták, tisztelték, elfogadottá válik
sebészet	antibakteriális eljárások, Lister alkalmazása	az Apród utcai épület fontossága; boncolások, S. I. felfedezése; nemzetközi elismerés

ADHATÓ **4, 3, 2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

5. Egészítse ki a mondatot a szöveg alapján! Ügyeljen a kapott mondat nyelvhelyességére!

A XIX. század betegséghez való hozzáállása eltért a mikrobiológia betegségfelfogásától. vagy: a mai kor orvostudományi felfogásától.

ADHATÓ **1, 0** PONT

Semmelweis Ignác „az anyák megmentője”.

Mi az általa orvosolt betegség neve? gyermekágyi láz

Húzza alá az(oka)t az eleme(ke)t, ami(ke)t a betegség okának tekintettek a korban!

társadalmi, anyagi helyzete általános szervi problémák étkezés

nem általános orvosi problémák, csak a has és medence problémái

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

6. Igazolja egy szövegbeli idézettel Semmelweis (későbbiekben: S. I.) hozzáállását a betegség valódi okának elterjedéséhez, elfogadásához!

(az 5. rész utolsó mondata elfogadható. Az 1. rész 1. mondatának más a mondanivalója.)

„...az idők folyására bízta, hogy az igazság utat törjön magának...”

ADHATÓ **1, 0** PONT

Mi nem igazolható az orvostudományban Lőcsei Gabriella szerint?

az igazság térhódítása

ADHATÓ **1, 0** PONT

7. Írjon 1-1 eseményt a dátumokhoz!

1835: S. I. családja elköltözik a Tabánból, vagy S. I. megy máshová

1857: Markusovszky megalapítja az Orvosi Hírlapot

1866 után a századfordulóig: Lister kutatásai

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

3 helyes válasz 2 pont, 2 helyes válasz 1 pont, 1 helyes válasz nem ér pontot.

Húzza alá a tudós gimnáziumi tanulmányaira vonatkozó két elfogadható állítást!

Semmelweis az iskolában osztályelső volt.

Holtverseny volt öközötte s egy másik diák között.

S. I. évfolyamelső volt.

S. I. az osztály második legeredményesebb diákja volt.

A tudós az évfolyam második legeredményesebb diákja volt.

ADHATÓ **1, 0** PONT

Adjon két okot a következő kérdésre!

Miért nem fogadta el a tudományos élet S. I. publikált véleményét a betegséggel kapcsolatban?

a) Mert még nem ismerték a mikrobiológia felfedezéseit.

b) Véleménye meghaladta a kor orvosi ismereteit.

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

8. Határozza meg, mi volt Bécs kormányhivatalának hozzáállása Semmelweis egyetemi kinevezéséhez! Írjon ezzel kapcsolatban 2 adatot!

a) tudjon magyarul b) ismerjék munkásságát

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

Mivel bizonyítható a szövegíró szerint a tudós magyar identitása?

– német szakkönyvek magyar nyelvű jegyzeteivel

Mi Kótyuk Erzsébet feltevése S. I. tanszékvezetői pályázata visszautasításával kapcsolatban?

a tanári kar Bécs iránti lojalitása (német orvost választottak)

Hogyan jellemzi, minek nevezi a szöveg a tudós korának felsőoktatását, tanári karát?

maradi tanári kar

ADHATÓ **3, 2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

9. Adja meg, mely szövegrészek témái, részletei a következők!

Téma, témarészlet	A szövegrész sorszáma
S. I. hazai fogadtatása	7
S. I. iskolás évei	3
a városrész története	2
S. I. híre túlnőtt Európa határain	4
a XIX. század elméletei a betegségről	5

ADHATÓ **5, 4, 3, 2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként, cellánként 1 pont adható.

10. Foglalja össze 6 összefüggő mondatban, hogyan lett Semmelweis Ignácból „az anyák megmentője”? Milyen utat kellett bejárnia (munkakörök, foglalkozások) a tudósnak, hogyan értesült a szakma megfigyeléseiről, gondolatairól? Legalább 4 szövegelemet érintsen! Ügyeljen a szöveg logikus felépítésére és a nyelvhelyességre is!

Elemek:

bécsi közkórház, tanszékvezető egyetemi tanár – munkakörök

orvos a szülészeten, orvosok és bábák oktatója – tanít, foglalkozás

először nem ismerik el

a bonctermekeket nem látogathatják, majd az egyetemen oktatják is őket – a bábák helyzete a szakmai levelezés útján (Lister levelezése magyar orvosokkal), látogatás (Lister pest-budai látogatása), és publikációk (német és magyar nyelven, 1858 magyar nyelvű cikke az orvosi lapban)

ADHATÓ **6, 5, 4, 3, 2, 1, 0** PONT

2. szövegértés

1. Többször találkozunk a szövegben olykor közhelyes, állandósult szófordulatokkal. Idézzon további két példát!

Példa: „a világetért sem törnék lándzsát”

„hivatottak fémjelezni a hitelességet”; „nem átalottak számárfület mutatni”; „és itt álljunk meg egy szóra”; „a zoológia tudományának ítélőszéke előtt”; „szűkkeblűen bánnak bizonyos tényanyaggal”

ADHATÓ **2, 1, 0** PONT

Feladatrészenként 1 pont adható.

2. Egészítse ki a hiányos mondatokat!

a) A könyv fő vonásának a **tanúbizonyosságok** jól érzékelhető **hiányát** és a **hitelességet** tartja.

MEGOLDÁS

ÉRVELÉS

1. érvelés

ÁLLATKERT

Lehetséges válaszlemek

- ember és természet elválaszthatatlanok
- az emberi kíváncsiság hat a környezetre, benne az állatokra is
- örök emberi hit, hogy amit körbekerítettünk, azt birtokoljuk is, a fölött valódi hatalmat gyakorlunk
- jellemző szemlélete: az ember nem ura, csupán része a természetnek
- a természetet nem átalakítani kell, hanem elfogadni a törvényeit, alkalmazkodni hozzá
- az ember vonzódása környezete felé örök
- az állatkert a kíváncsiság kielégítésére szolgálhat
- kapcsolódás, szórakozási lehetőség
- keretein belül állatmentést végeznek, védik a kipusztulóban lévő fajokat
- az állatok megfigyelése, vizsgálata világunk pontosabb leírását teszi lehetővé
- nemzetközi kapcsolatok egyik fontos területe az állatok közvetítése, a közös kutatások
- az állatállomány része a nemzeti vagyonnak
- jól szervezett formában turisztikai célpont lehet
- a hagyományos intézményeket nehéz átalakítani vagy felszámolni
- természetellenes
- valószínűtlen ennyi eltérő faj egy időben, egy helyen való találkozása
- nincs megfelelő nagyságú lélettér az állatok számára
- a városi környezet nem vadállatoknak való
- az evolúciós folyamatokat hagyni kell a maguk útján haladni, nincs szükség az emberi beavatkozásra

2. érvelés

E-MAIL, SMS

Lehetséges válaszlemek

- személyes találkozásokon alapult
- bemutatáshoz közös ismerősre volt szükség

MEGOLDÁS

GYAKORLATI SZÖVEG

A KÜLÖNBÖZŐ SZÖVEGMŰFAJOKHOZ TARTOZÓ LEHETSÉGES ÉS ELVÁRHATÓ SZÖVEGRÉSZEK, TARTALMI ELEMÉK**Hivatalos levél (forma)**

- tagolása, kötelező szövegrészek:
 1. fejrész: bal oldalon címzett, alatta feladó, alatta a levél tárgya
 2. törzsrész: helyzethez illő, formális megszólítás, a tárgy kifejtése, különféle érvek alkalmazása
 3. zárórész: levélzáró formula, formális elköszönés, dátum, aláírás
- a keltezés, a hivatkozási szám és az iktatószám a fejrész jobb oldalára is kerülhet
- megszólítás: névvel és beosztással (Pl.: *Tisztelt Nagy Kázmér Osztályvezető Úr!*)
- a gondolatmenetet bekezdésekre, szövegtömbökre tagoljuk
- példák levélzáró formulákra: *Válaszát várva; Segítségét előre is köszönöm; Remélve kéréssem pozitív elbírálását stb.*
- az elköszönés: *Maradva tisztelettel; Üdvözlettel; Szívélyes üdvözlettel stb.*

(Kis)előadás

- a téma nagyobb témacsoportokban értelmezése, a nagyobb témakörtől a konkrét téma felé való közelítés alkalmazása
- a megadott kérdés kifejtése
- tények, adatok, ismeretek közlése
- a téma különféle (élet)helyzetekbe illesztése
- a hallgatóság elvárásainak megfelelő szöveg

Prezentáció – az előadással rokon műfaj

(Egy téma, témarész bemutatása, képi, mozgóképi, hangzós anyaggal. Ma leginkább az interaktív bemutatók az elterjedtek diaképekkel.)

- a hallgatóság megszólítása
- a téma elhelyezése (tudományterület, problémakör stb.)
- az előadás és a bemutatóanyag összhangja
- a bemutatóanyagot, a diákat felolvasni tilos
- a diákon az elhangzottak kivonatolása látható kulcsszavakkal, képekkel
- egy dián legfeljebb 6-8 sor lehetséges, nem összefüggő szöveg formájában
- egy 10–15 perces előadás 8–12 diát tartalmaz
- a hallgatóság figyelmének lekötése
- az előadás nyelvi stílusa, a bemutatott diák, képanyag alkalmazkodik a hallgatóság igényeihez (például fiatalok kedvelik a mémeket)